احمد هادی مقصودی.

روزه، زکات وحج

عبادات اسلامیه مجموعه سینک

بیشنچی جزئی

ابتدائی مکتبلرنک اوچنچی صنف شاگردلری اوچوندر.

سنه ۱۳۳۱ ـ ۱۹۱۳

ИЗДАНІЕ ШЕСТОЕ.
Первое изданіе дозволено цензурою въ С.-Петербургѣ.
18 іюня 1899 г.

КАЗАНЬ.
Лито-Типографія И. Н. Харитоновъ.
1913 г.

BÜYÜK MILLET MECLİSİ KÜTÜPHANESİ
1.S
4
TBMM KUTUPHANESI

احمدهادی مقصودی.

روزه، زکات وحج

عبادات اسلامیه مجموعه‌سینك

﴿ بیشنچی جزئی ﴾

ابتدائی مکتبلرنك اوچنچی صنف شاگردلری اوچوندر.

سنه ١٣٣١
١٩١٣

٦

ИЗДАНІЕ ШЕСТОЕ.
Второе изданіе дозволено цензурою въ С. Петербургѣ.
18 іюня 1899 г.

Казань.
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1913.

TBMM KUTUPHANESI

بسم الله الرحمن الرحيم

١) آيت كريمه: (يَاۤ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ، لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۞) سورة البقرة.

مآلى: «اى مؤمن بندەلر، اوّل زماندەغى مؤمنلرگه فرض قيلنغانى كبى، تقوالغكز آرتسون اوچون (رمضانده) روزه طوتو سزگەده فرض قيلندى»

٢) حديث شريف: لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاتٌ وَزَكَاتُ الْجَسَدِ الصِّيَامُ ۞

معناسى: (هر نەرسەنك بر زكاتى، يعنى پاكلاوچيسى بولادر. تەننك زكاتى روزەدر.

صَوْمْ – روزه

٣) رَمَضان آينده هر كون روزه بولو، يعنى طاڭ ياقتيلغى جەيلگان وقتدن باشلاب قوياش باتقانچى آشامى، اچمى وياقنلق قيلمى طورو بالغ وعاقل بولغان هر بر مؤمن بندەگه فرضدر.

٤) روزه نڭ فرضلرى (٣) در:

١) نِيَّتْ قيلو، ٢) آشاو، اچودن طييلو، ٣) ياقنلقدن طييلو.

٥) روزه بولوغه سحر آشاغاندن صوڭ طاڭ آتقانچى نيت قيلو، مستحبدر. اويله وقتينه بر ساعت چاماسى قالغانچى نيت قيلنسەده، درست بولور. اويله وقتينه بر ساعت چاماسىغنه قالغاچ نيت قيلو معتبر بولماس.

٦) روزەغه كوڭل ايله نيت قيلو كافيدر. تل ايله هيچ بر سوز ئەيتمەسەده، كوڭلندن ايرتەگه روزه بولاچغينى اويلاسه، روزەسى درست بولور.

TBMM KUTUPHANESI

۷) عربچه اوشبو سوزلرنی اوقوب تل ایله نیت قیلو مستحبدر:

نَوَيْتُ اَنْ اَصُومَ صَوْمَ شَهْرِ رَمَضَانَ مِنَ الْفَجْرِ اِلَى الْمَغْرِبِ خَالِصًا لِلّٰهِ تَعَالَى ❀

معناسی: (الله تعالی اوچون اخلاصم ایله نیت قیلدم رمضان آیینك روزه‌سینی طوتمقلقغه طاڭ وقتندن باشلاب قویاش باتقانچی.)

۸) قویاش باتقاچ روزه‌نی تمام قیلغانده بر طعام، طوز یا صو ایله (افطار) قیلو، یعنی آغزنی آچو سنتدر. خرما کبی طاتلی ییمشلر ایله افطار قیلو مستحبدر.

۹) افطار قیلغاندن صوڭ اوشبو دعانی اوقور:

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَبِكَ اٰمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَعَلَى

رِزْقِكَ اَفْطَرْتُ فَاغْفِرْلِي يَاغَفَّارُ مَا قَدَّمْتُ وَمَا اَخَّرْتُ ❀

معناسی: (ای الله، اوشبو روزه‌منی مین سینڭ اوچونگنه طوتدم ومین سیڭاغنه ایمان کیتردم، وسیڭا توکل قیلدم، وسینڭ رزقڭ ایله آغزمنی آچامن. ای گناهلرنی عفو ایتکوچی الله، ایمدی مینم اوّلگی گناهلرمنی‌ده، صوڭغی گناهلرمنی‌ده، یارلوقاغل.)

---

۱۰) روزه بولغان کشیگه اوشبو اشلر سنتدر: ۱) طاڭ آتقانچی تونله طوروب سحر آشاو، ۲) روزه طوتو ایله نفسینی گناه اشلردن طییونی نیت قیلو، ۳) کسبدن بوشاغان وقتلرنده دینی کتابلر اوقو، ۴) قویاش بایغاچ‌ده آخشام نمازینی اوقوغانچی افطار قیلو.

۱۱) کوندز روزه وقتنده اوشبو اون تورلی اشنی قیلو مکروهدر: ۱) فائده‌سز سوزلر سویله‌و، ۲) ادبسز سوزلر سویله‌و، ۳) مونچاغه کروب اوزاق اوطورو، ۴) صوغه چوموب قوینو، ۵) طعام وچه‌یر چه‌ینه‌و، ۶) بر نه‌رسه‌گه تلینی تییروب طاتوب قاراو، ۷) آوز اوبو، ۸) هیچ افطار قیلمیچی بریولی ایکی کون روزه بولو، ۹) نی بولسه‌ده بر گناه اشنی قیلو. ۱۰) آورووی آرتاچغینی بله طوروب روزه طوتو.

TBMM KUTUPHANESI

١٢) روزه بولغان کشیگه اۇشبو اون تۇرلی اش درستدر: ١) صاتۇب آلناچق مالنی طاتۇب قاراو، ٢) بالاغه طعام چەینەب بیرو، ٣) کوزگەسۇرمه طارتو، ٤) مییق وایرننی مایلاو، ٥) تشلرنیپا کلەو ٦) قان آلدرو، ٧) سۇلۇك صالدرو، ٨) قۇمغان ایله غسل قیلو، ٩) مۇنچاغه کرۇب آیاق اوره تیرلەب چغو، ١٠) صابۇن‌ایله یوونو.

---

١٣) اۇشبو اۇچ تۇرلی اش روزەنی بۇزادر: ١) بۇرچاق قدرگنه بولسه‌ده، بر طعام یا دارو یۇطو، ٢) برگنه طامچی قدر بولسه‌ده، صو یا که دارو یۇطو، ٣) یاقنلق قیلو.

١٤) رمضان روزەسینی اختیاری ایله بۇزغان کشیگه هر کۇن لورنینه بر کۇن (قضا) قیلو وبۇزغان اۇچۇن (کفّارت) قیلو فرض بولۇر.

١٥) روزه کفارتی اۇچۇن دنیاده قۇللر بتۇب بیتمەگان بولسه، بر قۇل آزاد قیلۇب قۇللرنی بترۇرگه طرشو تییشلی بولۇر. اگرده قۇل طابلماسەیا که آنی آلۇرغه بایلغی‌یتمسه، (٦٠) کۇن بر طۇتاشدن روزه طۇتو، تییشلی بولۇر.

اگرده ضعیفلك سببلی (٦٠) کۇن روزه طۇتارغه قۇتی یتمەسه (٦٠) فیقیرگەطویارلق آش آشاتو تییشلی بولۇر.

١٦) بر روزه کشی خطالق ایله بر آز آش یاصو یۇطسه، یا که بوغازینه قار ویاغمۇر طامچیلری کرسه، یا که اختیاری ایله آغزینی طوترۇب قۇسسه، یا که طاڭ آتماغاندر دیب بلۇب سحر آشاسه، حال بوکه، طاڭ آتقان بولسه، یا که قۇیاش باتقاندر دیب بلۇب افطار قیلسه، حال بوکه، باتماغان بولسه، یا که یاقنلقدن باشقه جنب بولسه، روزەسی بۇزلۇر. بس اول کشیگه رمضاندن صوڭ روزەسینی قضا قیلو تییشلی بولۇر، کفارت لازم بولماس.

TBMM KUTUPHANESI

١٧) روزەسی کۈندز بۈزلغان کشیگه قۈیاش باطقانچی روزه کشی کبی آشامی اچمی طۈرو تییشلی بولۈر.

١٨) بر کشینك بوغازینه طوزان، طوفراق، جۈن یا تۈتۈن کرسه، یا که بر کشی تۈکرگینی یا قاقرغینی یا که تش آراسنده قالغان طعام کیسه گینی یۈطسه، یا که روزه ایکانینی اۈنۈتۈب آشاسه اچسه یا یاقنلق قیلسه، اول کشینك روزەسی بۈزلماس.

١٩) حیض یانفاس ایله عذرلی بولغان خاتۈنلرغه روزه طۈتو درست توگلدر، آنلر رمضانده طۈتلمی قالغان روزەلرینی رمضاندن صوك قضا قیلۈرلر.

---

٢٠) روزه طۈتارغه کۈچی ییتمسلك بیك ضعیف قارت کشی روزه طۈتمیچی هر کۈننك روزەسی اورنینه بر فقیرگه طویارلق آش یا که طویارلق آش آلۈرغه ییتەرلك آقچه بیرۈر.

٢١) اگرده رمضاندن صوك شول قارت طازارسه، قالغان روزەلرینی قضا قیلۈر.

٢٢) یۈکلی خاتۈن هم بالا ایمزه طۈرغان خاتۈن روزه طۈتقانده اوزلرینه یا بالالرینه ضرر کیلودن قورقسەلر، ودخی آورو کشیلر آورولری آرتوودن قورقسەلر، روزه طۈتماسەلرده درست بولۈر. هر قایوسی قالغان روزەلرینی رمضاندن صوکره قضا قیلۈرلر.

٢٣) رمضانده مسافر بولغان کشیگەده روزه طۈتمی یۈرو، درست بولۈر. سفردن قایتقاچ آ کاده، قالغان روزەلرینی قضا قیلو لازم بولۈر.

٢٤) طاك آتقاندن صوك سفرگه چقغان کشیگه مسافر بولدم دیب روزەسینی بۈزو درست توگلدر. اگرده بۈزسه، قضا قیلو لازم بولۈر.

TBMM KUTUPHANESI

٢٥) روزه سز کۈینچه کۈنـدز اۈینه قایتـۈب کرگان مسافرگه، قۈیاش باتقانچی روزه کشی کبی آشامی اچمی طۈرو مستحبدر.

---

٢٦) طۈتـلمی قالغان روزه‌لرینی سلامت وقتنده قضا قیـلۈب بترمه‌گان کشیگه آورو بولغاچ قضاغه قالغان روزه‌لری اۈچۈن (فدیه) بیرو ایله وارثلرینه وَصیّت ئه‌یتو واجب بولۈر.

٢٧) اگرده شویله وصیت ئه‌یتکان کشی وفات بولسه، وارثـلرینه قالغان مالینك اۈچدن بر اۈلۈشی قدرندن فدیه بیرو واجب بولۈر.

٢٨) پنجشنبه ودوشـنبه کۈنـلرنده عـاشورا، رغائب، براءت وعرفه کۈنلرنده ذوالحجه ومحرم آیلرینك اۈلـگی آتناسی کۈنلرنده وهر آینك طولغان اۈچ کۈننده روزه طۈتو کوب ثوابلی مشتحبلردندر.

٢٩) نفـل روزه‌نی بـۈزو درست توگلدر. اگرده بۈزسه، قضا قیلو واجب بۈلۈر.

٣٠) قونـاق کیـلو سببلی یا آشقه چاقرلو سببلی، نفل روزه‌نی اۈیله‌گه قدر بۈزو درست بولۈر، اۈیـلـه‌دن صـوڭ بـۈزو درست بولماس.

٣١) ایـکی عید کۈنـلرنـده و٣ تشریق کۈنلرنـده روزه طۈتو ودخی یالغۈز جمعه کۈننده گنه یا شنبه کۈننده گنه روزه طۈتومکروهدر.

---

٣٢) شَعْبانـنـك (٣٠) نچی کـۈنـنـده آخشـامـدن صوڭ آی کورنمه‌سه، (٣٠) نچی کۈننده آی کـورو خبرینی کۈتۈب اۈیله وقتلرینه قدر آشامی، اچمی روزه بولۈب طۈرو مستحبدر.

٣٣) اگرده آی کـورو خبری کیلسه، شول کۈینچه نیتله‌ب روزه بولنۈر. آی کـورو خبری کیلمه‌سه، روزه‌نی بۈزوتیبشلیدر.

TBMM KUTUPHANESI

۳٤) (۲۹) نچی شعبانده آی کورلمه‌گان بولسه، (۳۰) نچی کۆنینی رمضاندن حسابلاب روزه طۆتو مکروهدر. شول کۆنده نفل نیتی ایله روزه بولو درست بولۆر.

۳۵) قۆیاش بایغان وقتلرده آی کورنه طۆرغان طوغریده بۆلۆط، یا که طوزان بولماسه، رمضان باشی اۆچۆن‌ده شوّال باشی اۆچۆن‌ده آینی کوب کشی کورو لازم بولۆر، ایکی اوچ کشینك کورووینی‌گنه قبول ایتلمس.

۳٦) اگرده آی کورنه طۆرغان طوغریده بۆلۆط، بو، یا که طوزان بولسه، رمضان باشی اۆچۆن بر عَدْل کشینك کورووی قبول ایتلۆب ایرته‌گیسنده روزه‌غه کرلۆر. اول کشی کیرەك ایر، کیرەك خاتۆن کشی بولسۆن آیرماسی یوقدر.

۳۷) شوّال باشی اۆچۆن اَقَلّ ایکی عدل ایر کشینك یا بر عدل ایر وایکی عدل خاتۆننك کورولری قبول ایتلۆب ایرته‌گیسنده عید فطر اوقلۆر.

۳۸) بالغ وعاقل بولۆب الوغ گناهلردن صاقلانغان کامل مسلمان کشی عدل کشیگه حساب قیلنۆر.

اِعْتِکَاف.

۳۹) رمضاننك آخرغی اون کۆننده ایرلرگه آز بولغانده بر تەولك قَدَر مَسْجِدده عمر کیچرۆب، خاتۆنلرغه اۆیلرنده نماز اوقی طۆرغان ییرلرنده اوطۆرۆب (اِعْتِکَاف) قیلو سنتدر.

٤۰) اعتکاف قیلوچی ایرلر، مسجدده آشارلر، اچەرلر هَم یۆقلارلر. آنلرغه بَدْرَفکه بارو وطهارت آلو کبی مسجدده قیلو ممکن بولماغان اشلر اۆچۆن هم آش صو آلۆب کیلو اۆچون‌گنه مسجددن چغو درست بولۆر.

TBMM KUTUPHANESI

٤١) اگرده عذرسز بر دنیا اشی اۇچۇن مسجددن چغۇب آلتی ساعت قدر وقت اوتکەرسەلر، اعتکافلری بۇزلۇر.

٤٢) اعتکافدەگی کشیلرگه خاتۇنلرینگ تەنلرینه قول تییرو حرامدر. اگرده مسجددن چقغان وقتلرنده یاقنلق قیلسەلر، اعتکافلری بۇزلۇر.

٤٣) اعتکافدەغی کشیلر مسجدده نماز اوقۇرلر، قرآن اوقۇرلر، علم اۇیرەتۇرلر هم اۇیرەنۇرلر، ذکر وتسبیح ئەیتۇب، کتاب قاراب، دین مسئلەلری سۆیلەشۇب اوطۇرۇرلر. آنلرغه مسجدده دنیا اشلری قیلو ودنیا سوزلری سۆیلەشو مکروهدر.

زَكاتْ

٤٤) اِنَّ اللّٰهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ (ای المؤمنين) صَدَقَةً فِي اَمْوَالِهِمْ تُوخَذُ مِنْ اَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ ۞ عن ابن عباس.

مغناسی: تحقیق الله تعالی مؤمنلرگه ماللرندن زکات صدقەسینی بیرونی فرض قیلدی اول زکات اولۇشی مؤمنلرنگ بایلرندن آلنۇب فقیرلرینه طاراتلۇر (قایتارلۇر).

٤٥) دین اسلامده بالغ وعاقل بولغان مؤمن بندەگه فرض بولغان الوغ عبادتلرنگ دورتنچیسی هر یلده بر مرتبه مالدن (زکات) بیرودر.

٤٦) بر کشیگه زکات فرض بولو اۇچۇن، اول کشینگ زکات چغاطۇرغان ماللرنگ برسندن (نصاب) قدرینه یعنی زکات چغارلق مقدارینه بر یل خواجه بولووی شرطدر. مالغه خواجه بولغاندن صونگ بر یل طولغانچی زکات بیرو فرض بولمی طۇرۇر. بر یل طولغاندن صونگ هر یل طولغان صاین بر مرتبه بار قدر مالینگ زکاتینی چغارو فرض بولۇر.

TBMM KUTUPHANESI

زکات ماللری

٤٧) زکات چغارلا طوٗرغان ماللر (٣) توٗرلیدرلر : ١) آقچه ٢) حیوان، ٣) سودا مالی.

٤٨) اوٗشبو اوٗچ توٗرلی مالدن باشقه یوٗرط ییرلر، کییملر، کتابلر، صاوتلر وباشقه معیشتقوٗراللری کبی (حاجتِ اَصْلیّه) دن بولغان ماللردن وهم (اِجارَه) طریقنچه‌حق ایله‌بیرله طوٗرغان یوٗرطلردن، ایگنلك، پچه‌نلك، واورمانلق ییرلردن زکات بیرو فرض توگلدر.

٤٩) بورچلی کشینك قولنده‌غی مالینك بورچندن آرتقانی‌غنه اوزنکیدر. شونك اوٗچوٗن آنکا مالینك بورچقه تییشلی بولغان قدرندن زکات بیرو فرض بولماس.

٥٠) بورچقه بیرلگان مال کشینك اوزه‌الیدر. اگرده اشانچلی کشیده بولوٗب (سَنَدْ) (١) ایله دَعْوا قیلوٗب آلو ممکن بولوٗرلق بولسه، خواجه‌سینه آندن‌ده زکات بیرو تییشلی بولوٗر.

٥١) آقچه‌دن مراد، آلتوٗن وکوٗموٗش مالیدر. ته‌نکه ایتوٗب صوغلغان بولسه‌لرده، یا که صوغلماغان حاللرنچه بولسه‌لرده یا که برزینت ایتوٗب اشله‌نگان بولسه‌لرده، اوزلرندن کیمره‌ك باقر ایله قاتشقان بولسه‌لرده، آلتوٗن وکوٗموٗش ماللرندن زکات بیرو فرضدر.

٥٢) آلتوٗن وکوٗموٗش اورننده استعمال قیلنغانی سببلی باقر آقچه‌دن‌ده وهم خزینه‌ده صاقلانا طوٗرغان آقچه‌نك سَنَدی بولغانی اوٗچوٗن، کاغذ آقچه‌دن‌ده زکات چغارو تییشلیدر.

٥٣) زکات چغارلا طوٗرغان حیوانلر: قوی، صارق، که‌جه، صییر، توٗیه، آت کبی یوٗرط حیوانلریدر. بو حیوانلرنك جه‌ی کوٗننده همان قرده آشاب یوٗری طوٗرغانلرندن‌عنه زکات چغارلوٗر. یوٗرط

---

(١) سند ـ ؤیکسل کبی بر دوکمینتلر.

خدمتنده بولغان حیوانلردن زکات چغارلماس.

٥٤) ایشەك، قاچر، بلان وقر کەجەسی کبی حیوانلردن زکات چغارلماس.

٥٥) سَوْداْ مالندن مراد، نیندی ذاتدن بولسەده، صاتارغه دییوٗب نیت قیلنغان حلال مالدر.

نِصابْ

٥٦) برمالدن زکات بیرو فرض بولو اوٗچوٗن، اول مالنڭ نصاب قَدَرینه (*) طولمقلغی شَرْطدر. نصابقه طولماغان مالدن زکات بیرو فرض توگلدر.

٥٧) زکات چغارلا طوٗرغان ماللرنڭ نصابلری توٗرلیچەدر؛ مثلاً آلتوٗننڭ نصابی (٢٠) مثقالدرکه (١٠٠) صوم چاماسندەدر. کوٗموٗشنڭ نصابی (١٤٠) مثالدرکه (٣٥) صوم چاماسندەدر. قوی، صارق وکەجەنڭ نصابی (٤٠) باشدر. صییرنڭ نصابی (٣٠) باشدر. توٗیەنڭ نصابی (٥) باشدر. آتنڭ نصابی برسی بایطال بولمق شرطی ایله (٢) باشدر. سودا مالینڭ نصابی بهاسی کوٗموٗش نصابی قدر بولودر.

٥٨) مالنڭ زکاتقه بیرله طوٗرغان اوٗلوٗشی مجموعینڭ قرقدن بر اوٗلوٗشی چاماسیدر. مثلا: (٢٠) مثقال آلتوٗندن یارتی مثقال قدری زکاتقه بیرلوٗر. (١٤٠) مثقال کوٗموٗشدن اوٗچ مثقال یارم قدری بیرلوٗر. باقر آقچه، کاغد آقچه هم سودا مالی کوٗموٗش بهاسی ایله حساب قیلنوٗرلر.

٥٩) اگرده بر کشینڭ آلتوٗنی اوزی گنه نصابقه طولماسه، کوٗموٗش ایله باقر وکاغد آقچەلر ایله هم سودا ماللری ایله برگه قوشلوٗب حساب

---

(١) سند ۋیکسل کبی بر دوکومینتلر.

TBMM KUTUPHANESI

قیلنۇر . اگرده مجموعینكٔ بهاسی كۇمۇش نصابینه طولسه ، بهالرینكٔ قرقدن بر اۇلۇشی قدرینی زكاتقه بیرو تییشلی بۇلۇر.

٦٠) قرق صوملق مالدن زكاتقه برصوم بیرلۇر ، (١٠٠)صوملقدن (٢) صوم (٥٠) تیین بیرلۇر ، (١٠٠٠) صوملقدن (٢٥) صوم بیرلۇر.

٦١) قرق قوی، صارق وكهجه اۇچۇن برقوی بیرلۇر. قرقدن آرتق بولغانده هر یۇز قوی اۇچۇن برقوی مقداری بیرلۇر .(وفیه)

٦٢)اوتۇز صییر اۇچۇن بریهشلك بر بزاو بیرلۇر. (٤٠)صییر اۇچۇن ایكی یهشلك بر بزاو بیرلۇر ٠ (٣٠) دن و(٤٠) دن آرتقانلرینكٔ هر برسی اۇچۇن بریهشلك بزاو بهاسینكٔ (٣٠) دن بر اۇلۇشی بیرلۇر. مثلا بر یهشلك بزاو نكٔ بهاسی (١٥) صوم چاماسنده بولغانلقدن نصابدن آرتقان صییرلرنكٔ هر برسیاۇچۇن (٥٠) تیین چاماسی بیرلۇر.

٦٣)یكرمی دورت باشقه طولغانچی هر بیش تۇیه اۇچۇن بر قوی بیرلۇر (٢٥)تۇیه اۇچۇن بریهشلك برتۇیه بالاسی بیرلۇر...

٦٤) آتلرنكٔ هر برسی اۇچۇن بهاسینكٔ قرقدن بر اۇلۇشی بیرلۇر.

٦٥) زكات اۇچۇن تییشلی بولغان قوی، بزاو وتۇیه بالاسی اورنینه بهالری قدر آقچه بیروده درست بولۇر.

٦٦) بر یلنكٔ باشنده نصاب قدر مالغه خواجه بولغان كشینكٔ مالی آرتا آرتا، یل طولغانچی كوبهیسه،اول كشیگه مالینكٔ مجموعندن زكات بیرو فرض بولۇر؛ شویلهكه، صوڭندن آرتقان ماللرغه یل طولماسهده، زكاتلرینی چغارو تییشلی بولۇر.

زكات بیرلهطۇرغان كشیلر.

٦٧) زكاتنی، قولنده نصاب قدر مالی بولماغان، فقیر ومسكین كشیلرگه بیرو تییشلیدر.

٦٨) ودخی قولنده مالی قالماغان مسافرگهده خرجلك ایتۇب بیرلۇر، گرچه آنكٔ یۇرطندهمالی بولسهده.

TBMM KUTUPHANESI

ودخی بورچینی تولەرگەیاردم بولسۉن اۉچۉن، بورچی کوب کشیگە دە بیرلۉر، گرچە آنڭ قولندە نصاب قدر مالی کورنسەدە.

٦٩) (عامل) قولینە یعنی زکات جییارغە تعیین قیلنغان کشیگەدە بیرلۉر: آندە جییلغان زکات آقچەسی بیت المالنڭ فقیرلرگە بیرلە طۉرغان صوماسینە قوشلۉر. خدمت حقی ایتۉب عاملنڭ اوزینەدە زکاتدن جییلغان مالدن بر چاما بیرلۉر، گرچە بای کشی بولسەدە.

٧٠) کشی، زکاتینی اوزینڭ آتاسینە، آناسینە، بابا وئەبیلرینە، بالالرینە وبالالرینڭ بالالرینە، ایرینە یاخاتۉنینە ودخی قولندە نصاب قدری مالی بولغان بای کشیگە وبای کشینڭ یەش بالاسینە بیرو درست توگلدر. اگردە بیرلسە، زکاتقە حساب قیلنماس، بلکە بولەك وهدیە حکمند بولۉر.

٧١) زکاتنی اوزینڭ فقیرقرد اشلرینە، فقیرشاگردلرگە فقیرطۉل خاتۉنلرغە، کسبدن عاجز بولغان ضعیف کشیلرگە بیرو آرتغراقدر. دین وعلم خدمتندن بولۉب کسبدن، (اجرەووظیفە)دن محروم بولغان کشیلرگە، گرچەقوللرندەنصاب‌قدرماللری کورنسەدە، زکات بیرو درستدر. چۉنکە آنلر لوازملرینی طاشلاب کسبکە طۉتنغانچی هر برسی فقیر کشی حکمندەدرلر.

٧٢) بر مالنی زکات ایتۉب بیرگان وقتدە خواجەسی زکاتدن بولووینی نیت قیلو ودخی آلوچینڭ قولینە تمام طابشرۉب (تملیك) قیلۉب بیرو لازمدر. زکات نیی ایله بیرلمەگان مال ودخی آلوچینڭ قولینە مال ایتۉب طابشرلماغان نەرسە، زکاتدن حساب قیلنماسلر.

٧٣) اگردە بر مال زکاتقە بیرۉرگە دییۉب تعیین قیلنغان بولسە، بیرگان وقتدە زکاتدن بولووینی نیت قیلنماسەدە، زکاتدن حساب قیلنۉر.

٧٤) زکات صوماسینی آیرم جییۉب فقرانڭ اوز قولینە طابشرا طۉرغان جمعیت خیریەلرگەدە زکات بیرو درشتدر. اول وقت جمعیتنڭ خزینە داری زکات بیروچینڭ وکیلی حکمندە بولۉر.

TBMM KUTUPHANESI

عشر.

٧٥) یـاغمۇر صووی یا یلغه صووی ایله اوسکان آشلقلرنڭ وییمشلرنڭ هم پچه‌نلرنڭ ودخی بالنڭ زکاتلری عشرلریدر. شویله‌که حاصل بولغاندن صوڭ برمرتبه اوندن براۇلۇشقدرلرینی بیت‌المال خزینه‌سینه یاکه‌فقیرلرگه بیرو خواجه‌لرینه فرضدر.

٧٦) عشر ماللرینـڭ نصابلری یوقدر؛ نی‌قدر حاصل بولسه‌لر، شول قدرلرینڭ اوندن بر اۇلۇش قدری عشر ایتوٓب بیرلۇر. ایگو. اورو وتربیه قیلو خرجلری‌ده چیگرلمس.

٧٧) مذکور مالـلردن عشر فرض بولو اۇچۇن خواجه‌لرینڭ بالغ عاقل وبای بولولری‌ده شرط توگلدر. صبی، دیوانه وفقیرکشیلرنڭ آشلقلرندن‌ده، عشرلری چغارلو تییشلیدر.

٧٨) اوطـۇن وقامش کبی نه‌رسه‌لردن عشر چغارو لازم بولماس.

٧٩) یـاغمۇر کوب یاومی طۇرغان بیرلرده چغر وچیله‌کلر ایله صوغارلغان آشلقلردن کامل عشر بیرلمس. بلـکه‌عشرنڭ یارتیسی‌غنه، یعنی یگرمیدن براۇلۇشی‌گنه بیرلۇر.

٨٠) عشرده، زکات بیـرله طۇرغان فقیر کشیلرگه‌گنه بیرلۇر.

فطره.

٨١) حـاجت اصلیه‌سندن آرتق کۇمۇش نصابی‌قدر، یعنی (٣٥) صوم‌چاماسنده مالی بولغان کشیگه رمضاندن صوڭره عید فطرکۇننده لوزی اۇچۇن هم صبی بالالری اۇچۇن (فطره) صدقه‌سی بیرو واجب بولۇر.

TBMM KUTUPHANESI

٨٢) خاتونی وبالغ بولغان بالالری بای بولسه‌لر، فطره آنلرنگ اوزلرینه واجب بولور. اگرده فقیر بولسه‌لر، هیچ کمگه‌واجب بولماس.

٨٣) اگرده بر کشی خاتونی والوغ بالالری وخدمتچیلری اوچون‌ده فطره صدقه‌سینی اوزی بیرسه، البته ثوابسز بولماس.

٨٤) چیتنلك ایله ترکلك قیلا طورغان فقیر کشیلرگه فطره صدقه‌سی بیرو واجب توگلدر. اگرده بیرمکچی بولسه‌لر، اوزلرندن فقیرره‌ك کشیلرگه بیرو تییشلیدر.

٨٥) فطره صدقه‌سینی عید فطر کوننده طاڭ آتقاندن صوڭ عید نمازی اوقولغانچی بیرو ثوابلیراقدر، چونکه بایرام ایته‌رگه آقچه‌سی بولماغان فقیرلرنی بایرام بولغانچی سوینڈرو آرتغراقدر.
رمضان آیی اچنده بیروب قویوده درست بولور. عید اوقولغانچی بیره آلمی قالغان کشی صوڭندن بیرور.

٨٦) فطره صدقه‌سی‌ده، زکات وعشر کبی‌فقیر کشیلرگه‌گنه بیرلور.

٨٧) فطره اوچون هر کشی باشندن بایلغی اورتا بولغان کشیگه (٤) قاداق چاماسی بغدای یا (٨) قاداق چاماسی آرپابیرو وبایراق کشیگه (٤) قاداق چاماسی خرما یا (٨) قاداق چاماسی یوزوم بیرو تییشلیدر. بونلرنگ‌اورنینه بهالری قدر آقچه بیروده درست بولور.

٨٨) بغداینگ پودی برصوم بولغان یللرده هر کشی باشندن فطره اوچون (١٠) تیین بیروده کافیدر ، بغدای بیك آرزان بولوب پودی (٤٠) تیینگنه بولغان ییلرده کشی باشندن (٥) تیین بیروده کافی بولور.

فدیه

٨٩) قضاغه قالوب‌ده . صوڭندن قضا قیلنماغان روزه ونمازلری بولغان‌کشیگه ، اوزندن قالاچق مالندن شول روزه ونمازلری اوچون (فدیه) بیرو ایله وارثلرینه (وصیت) ئه‌یتو واجبدر.

TBMM KUTUPHANESI

٩٠) بویله وصیت ئه‌یتکان کشی وفات بولا قالسه، قالغان مالینک اوچ اولوشدن براولوشی قدری ایله هر برقضا قیلنمی قالغان روزه ونمازلری اوچون فدیه بیرو وارثلرینه واجب بولور .

٩١) فدیه‌نک مقداری هر بر کون روزه اوچون وبیش وقت نمازنک هر برسی اوچون وهم وتر نمازی اوچوی بر فطره صدقه‌سی قدر در .

٩٢) وقتنده طوتلغان روزه واوقولغان نمازلر اوچون یا که صوکندن قضا قیلنغان روزه ونمازلر اوچون فدیه بیرولازم توگلدر. شویله ایسه‌ده، صاقلق اوچون بیروده ضررده یوقدر . شونک اوچون کوب وارثلر میتنک بالغ بولغان زماننددن باشلاب اولگان وقتینه‌قدر فرض بولغان روزه ونمازلرینی حساب قیلوب همه‌سی اوچون فدیه بیره‌لر .

٩٣) فدیه‌نی (٤) قاداق بغدایدن حساب قیلنغانده ، هر روزه ونماز اوچون (١٠) تیین چاماسنده بولادر (*) بوحسابدن بریللق روزه ونمازلرنک مجموعینک فدیه‌سی (٢١٥) صوم (٣٠)تیین‌چاماسنده بولادر .

٩٤) میتنک بالغ بولغاندن صوکغی یللرینک هر برسینک فدیه‌سینی چغاروب بترو اوچون بر یللق فدیه‌نک بهاسی قدر بر مال ایله (دور) قیلو، یعنی قات قات بیروب ئه‌یله‌ندرو کوب ییرنک اهل اسلامی آراسنده عادت بولمشدر شریعتکه خلاف اش توگلدر. لکن دور قیلناچق مالنک بهاسی، بغدای‌نک پودی بر صوم بولغان یلده (٢١٥) صوم چاماسندن کیم بولماسقه تییشلیدر.

(*) چونکه کوب یللرده بغداینک قاداغی ایکی تیین یارم چاماسندن آرتق بولمیدر . بعض طرفلرده قاداغی بر تیینگه‌ده توشه‌در .

TBMM KUTUPHANESI

صَدَقَه

٩٥) زکات، عشر، فطره، فدیه وکفارت صدقه‌لری فقیرلرحَقّی بولغان فرض‌وواجب‌صدقه‌لردر. آنلرنی‌مؤمن‌وفقیر بولماغان‌کشیگه بیرو یا که یول تۆزه‌تو، کوپر اشله‌تو، قویو وچیشمه‌لر یاصاتو، مسجد ومدرسه‌لر صالدرو کبی جمیع خَلْق فائده‌سی اوُچون بولغان عمومی اشلرگه طوُتو درست توگلدر.

٩٦) مذکور صدقه‌لردن باشقه صدقه‌لر وهم جمیع خلق فائده‌سی اوُچون طوُتلغان آقچه‌لر نفل صدقه‌لردر. نفل صدقه‌لری بیرو کوب ثوابلی مستحب عمللردندر.

٩٧) صدقه‌نی کوب بیرو گناهلرنڭ عفو قیلـنووینه بلا وآفتلردن امین بولوغه سبب بولوُز دییلمشدر.

٩٨) فقیرلك ومحتاجلق سببـلی صدقه صوُراغان کشیگه قاتی سوز ئه‌یتو حرامدر. آز بولسه‌ده، بر نه‌رسه بیرو یا که یاخشی سوز ایله جواب بیرو تییشلیدر.

٩٩) بر نیچه کوُن ترکلك قیلوُرلق طعامی یا آقچه‌سی بولغان کشیگه صدقه صوُراو حرامدر. امّا کییم صالم کبی ضرور بولغان نه‌رسه‌نی صوُراو حرام توگلدر.

١٠٠) محتاج بولماغان کشیگه صدقه بیروُب آنی تله‌نچیلککه عادتله‌ندرو مکروهدر.

١٠١) صدقه بیرلگاندن صوڭ بیروچیگه خیر تله‌ب اوُشبو دعا اوقوُلوُر:

اَللّٰهُمَّ احْفَظْ صاحِبَ هٰذِهِ الصَّدَقَةِ عَنِ الْاٰفاتِ وَالْبَلِيّاتِ وَاغْفِرْ ذُنُوبَهُ وَاَكِّدْ اِيمانَهُ وَاَكْثِرْ اَمْوالَهُ وَوَفِّقْهُ عَلٰى خَيْرِ مَقاصِدِهِ*

معناسی: (ای الله، اوُشبو صدقه بیروچینی آفت وبلالردن صاقلاغل ودخی آنڭ گناهلرینی عفو قیلغل. ودخی آنڭ ایمانینی قوّتلی قیلغل، ودخی آنڭ مالللرینی آرتدرغل، ودخی آنی خیرلی مقصودلرینه ایرشدرگل).

TBMM KUTUPHANESI

قُرْبانْ

۱۰۲) حاجتِ اَصْلِیّه‌سندن آرتق کوموش نصابی قَدَر مالی بولغان کشیگه (۱۰) نچی ذی‌الحجه‌ده عید قربان نمازندن صوڭره اوزی اوُچون بر قربان بوغازلاب جماعتلرینی وفقیرلرنی حرمت قیلو واجبدر.

۱۰۳) قربانني (۱۰) نچی ذی الحجه‌ده بوغازلانمی قالسه، (۱۱) نچی و(۱۲) نچی ذی الحجه‌ده بوغازلاوده درست بولور. امّا (۱۲) نچی ذی الحجه‌ده قویاش باتقاندن صوڭ بوغازلاو درست بولماس.

۱۰٤) وقتنده بوغازلی آلماغان کشیگه قربانلغینی یا که آنڭ بهاسینی فقیرلرگه صدقه ایتوب بیرو تییشلی بولور.

۱۰۵) قربانني کیچ‌برله وتونله بوغازلاو مکروهدر.

۱۰٦) قربان اوُچون قوی، صارق، کەجه، صییر وتویه کبی ایکیشەر طویاقلی حیوانلرغنه بوغازلانورلر. آت، طاوق، قاز کبی حیوانلرنی قربان قیلو درست توگلدر.

۱۰۷) قوی، صارق وکەجه هر برسی برەر کشی اوُچون قربان قیلنورلر. اما صییر ایله تویەنی ییدیشەر کشی اوُچون قربان ایتوده درست بولور.

۱۰۸) قربان قیلناچق قوی، صارق وکەجەنڭ بر یەشی، صییرنڭ ایکی یەشی وتویەنڭ بیش یەشی طولغان بولو تییشلیدر.

۱۰۹) زور وسیمز بولسه، آلتی آیلق قوی وصارقنی قربان قیلو درست بولور. امّا بر یەشی طولماغان کەجەنی قربان قیلو درست توگلدر.

۱۱۰) صییر وتویه (۷) کشی اوُچون قربان قیلنغانده، اول

TBMM KUTUPHANESI

كشيلرنڭ هر قـايوسى قربـان عملينى نيت قيلو تييشليدر.

١١١) اگرده آرالرنده برسى ايت اوُچوُن قاتشسه، هيچ برسينڭ اوُلوُشى قرباندن حسلب قيلنماس.

١١٢) يمش بالالرنى قاتشدروُب (٧) گه حسابلاب بر حيواننى قربان قيلو درستدر. ميت اوُلوُشينى سلامت كشيلرنڭ قربانينه قاتشدرو شبهه‌ليدر.

١١٣) ثوابينى بر ميتـكه باغشلاو نيتى ايـله شول ميت اوُچوُن آتاب بر قربـان بوغازلاو درستدر.

١١٤) ييدى كشى بر حيواننى قربـان قيلـغانده ايتينى قاداقلاب اولچەب بولشو تييشليدر، كيسه‌كلەب بولشو درست توگلدر.

١١٥) بـاى كشى قربـانينـڭ ايتينى اوُچ كيسه‌كـكه بولوُب بر اوُلوُشينى فقيرلرگه اوُله‌شو، ايكنچى اوُلوُشى ايله قوناقلر حرمت قيلو واوُچنچى اوُلوُشى ايله اوُى جماعتلرينى حرمت قيلو مستحبدر.

١١٦) باى بولماغان كشيگه جماعتلرينى گنه حرمت‌قيلوده درستدر.

١١٧) قربانڭ تيريسينى يا كه آنڭ بهاسينى برفقيرگه صدقه قيلو مستحبدر. آنى صاتوُب آقچه‌سينى اوز كيره‌گينه طوُتو درست توگلدر. اما صاتميچى كون يا طون ايتو درستدر.

---

١١٨) اير كشى قربانلغينى اوزى بوغازلاو مستبحدر. باشقه بر مسلمان كشيگه طابشرسه‌ده، درست بولوُر.

١١٩) بوغازلار آلدندن قربانڭ اييه‌سى يا كه بوغازلاوچى حيوانغه قاراب اوُشبو دعانى اوقوُر:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَاشَرِيكَ لَهُ ❁

اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْهُ الْاُضْحِيَّةَ (مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ) يا كه (مِنْ فُلَانَةَ بِنْتِ فُلَانٍ)

TBMM KUTUPHANESI

معناسی : (ای الله ، تحقیق مینم نمازم وعبادتلرم وترکلگم هم اولمکلگم بارچه عالمنڭ خواجه‌سی بولغوچی الله تعالی اوُچوُن وآنڭ قدرتنده‌درلر. اول الله تعالی‌نڭ هیچ شریکی یوقدر. ای الله ، اوُشبو قربانـنی فلان فلان اوغلندن یاکه فلانه فلان قزندن قبول قیلغل).

۱۲۰) قربان بوغازلاتاچق کشی ، حاجیلرغه اوُخشاو اوُچوُن ، ذوالحجه آیی کرگاندن صوڭ چه‌چینی کیته‌رمیچی وطرناقلرینی کیسمیچی طوُرو مستحبدر.

۱۲۱) قربانـلق اوُچـوُن آق یا کوك توُسـلی جمیع اعضاسی کامل سلامت ، زور موُگزلی سیمز ته‌کـه آرتغراقدر.

۱۲۲) دیوانه‌لانغان حیوانلر ، قوُرچا‌ٌغی حیوانلر ، طومشدن موُگزسز حیوانلر وپچترلگان حیوانلرده قربانلقغه یارارلر.

۱۲۳) بیك آرق حیوانـلر، یوُری آلماسلق آقسـاق حیوانلر، بر قوُلاغینڭ یا برموُگزینڭ یا قوُیرغینڭ اوُچدن براوُلوُش قدرلری هلاك بولغان حیوانلر، بر کوزی صوقر حیوانلر وقوُلاقسز یاقوُیرقسز حیوانلر قربانلقغه یاراماسلر.

حَــجّ

۱۲۴) بُنِیَ الْاِسْلامُ عَلٰی خَمْسٍ: شَهَادَةِ اَنْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَنَّ مُحَـمَّدًا رَسُـولُ اللّٰهِ، وَاِقَـامِ الصَّـلٰاةِ وَاِيْتَـاءِ الزَّكـٰاتِ ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَـطَاعَ اِلَـيهِ سَبِيلاً ❁

معناسی : اسلام دینی بیش توُرلی عبادت اوزرینه توُزلمشدر. الله تعالی‌نڭ برلگینه ومحمد علیه السلام آنڭ پیغمبری بولووینه کوُڭلدن اشانوُب گواهلق بیرو . نماز اوقو ، مالدن زکاة بیرو، رمضانده روزه طوتو ویول خرجلرینه کوُچی بیتکان کشیگه کعبة اللهنی زیارة قیلوُب حج قیلو .

۱۲۵) دین اسلامده بالـغ وعـاقل بولغان مؤمن بنـده‌گه فرض بولغان الوغ عبادتلرنڭ بیشنچی عمرنده بر مرتبه (مکّهٔ مکرّمه) شهرینه باروُب (حجّ) قیلودر.

TBMM KUTUPHANESI

١٢٦) اۇشبو حجِ، اوزى سلامت بولوب مَكّهٔ مُكَرَّمه‌گه باروُب قايتوُرلق يول خرجلرينه واوزى قايتقانچى اۇينده قالغان جماعتلرينك نفقه‌لرينه ييته‌رلك مالى بولغان باى كشيگه‌گنه فرضدر.

١٢٧) ايرى يا مَحْرَم قارنداشى برگه باراچق بولسه، باى وسلامت خاتوُنلرغه‌ده حج فرض بولوُر.

١٢٨) آورو كشيلرگه، صوقر كشيلرگه وفقير كشيلرگه حج فرض توگلدر. امّا اگرده بوُندى كشيلر (مكهٔ مكرمه) گه بر سبب ايله بارسه‌لر، ياكه مكه اطرافنده طوُرو سببلى حج قيلوُرغه كوُچلرى ييته‌رلك بولسه، آنلرغه‌ده حج فرض بولوُر.

١٢٩) حج سفرينه چقو اۇچوُن يوللرنك اوغريلردن ويوُغنچلى آورولردن امين بولمقلغى‌ده شرطدر. اگرده يوللر طنچسز بولسه، حجنى ادا قيلو فرض بولماس. يوللر طنچلانغانچى باى كشيلرگه‌ده حج سفرينى كيچكترو درست بولوُر. فرض بولغاندن صوك عذرسز حجنى كيچكترو درست توگلدر.

١٣٠) حجنك فرضلرى اۇچدر:

١) (اِحْرامْ) يعنى مكهٔ مكرمه‌گه باروُب كرگانچى (ميقات) دييوُب آتالا طوُرغان اورنلرنك برسنده حج نيتى ايله (اِحْرامْ) قيلو.

٢) (وُقوفْ) يعنى عرفه كوُن اۇيله‌دن صوك عرفات طاونده حاضر بولو.

٣) (طَوافْ) عيد قربان كوُننده يا كه آنك ٢ نچى يا ٣ نچى كوُننده كَعْبَةُ الله نى معلوم ره‌وشنچه (٧) مرتبه ئه‌يله‌نو.

١٣١) حجنك واجبلرى بيشدر:

١) قربان عيدى كوُننده ايرته نمازندن صوك مُزْدَلِفَه اسملى اورنده حاضر بولو، ٢) (صَفا ومَرْوَه) طاولرى آراسنده يوُروُب (٧) مرتبه

(سَعْىْ) قيـلو، ٣) طاش آتلا طۆرغان اورنلرده مخصوص كۆنلرنده (٧) شەر طاش آتو، ٤) اۆيگه قايـتو نيتى ايله مكه مكرمەدن چغار آلدندن كعبة اللهنى ينه طواف قيلو، ٥) قربان عيدى كۆننده فرض طوافنى قيلغاندن صوڭ چەچينى كيتەرتو يا قسقارتو،

حجنـڭ بونلردن باشقه عمللرىده كوبدر؛ آنـلرنڭ بعضلرى سنت وبعضلرى مستحبلردر.

حج عمللرى

١٣٢) حاجيـلر، مكة مـكرمەگه بـارۆب ييتـكانچى، (ميـقات) دييۆب آتالا طۆرغان ييرلرنڭ برسنده طوقتاب، ميىقلرينى قسقارتۆرلر، طرنـاقلرينى كيسەرلر، آرتق تۆكلرينى كيتەرۆرلر، عادتده كييه طۆرغان كييملرينى صالۆرلر. غسل قيلۆب (احرام) (*) كييملرينى كييەرلر.

١٣٣) آنـدن صوڭره ايـكى ركعت نفـل نمـازى اوقۆغاچ: (اَللّٰهُمَّ اِنّى اُرِيدُ الْحَجَّ فَيَسِّرْهُ لِى وَتَقَبَّلْهُ مِنّى) ديب حجگه نيت قيـلۆرلر.

معناسى: (يارب، تحقيق مين حج قيلونى نيت قيلامن؛ ايمدى سين آنى ميڭا ييڭل قيلغل، هم آنى ميندن قبول قيلغل) ديمكدر.

١٣٤) نيت قيـلغاندن صوڭ قچقرۆب اۆشـبو تَلْبِيَەنى اوقۆرلر:

لَبَّيْكَ اللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ ۞ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ ۞ لَبَّيْكَ اِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ ۞ وَالْمُلْكَ لَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ ۞

معناسى: (يارب، سينڭ عبادتڭنى كامل اطاعت ايله قيلامن، سينڭ هيچ شريكڭ يوقدر. تحقيق بارچه ماقتاو و بارچه نعمت سيڭا خاصدر. وخواجەلق دەسيڭا خاصدر. سينڭ هيچ شريكڭ يوقدر.)

(*) احرام كييملرى (ازار) اسملى بركيڭ آليابقچ ايله (رداء) اسملى بركيڭ جەيمەدن عبارتدر. حاجيلر ازارنى كندك طوغريسندن بيللرينه باغلاب عورتـلرينى اۆرتۆرلر. رداءنى ايكى باشلرينه وآرقالرينه صالۆرلر.

TBMM KUTUPHANESI

۱۳۵) نیت قیلوٗب اوٗشبو تلبیه‌نی اوقوٗغاندن صوڭ حاجیلر (مُحْرِم) یعنی احراملی دیب آتالوٗرلر، آنلر شویله احراملی حاللرنچه مکهٔ مکرمه‌گه کیته‌رلر، قربان عیدی کوٗننده چه‌چلرینی کیته‌روٗب فرض بولغان طوافنی قیلغانچی، همان احراملی کوٗینچه یوٗروٗرلر.

۱۳۶) حاجیلرگه احراملی وقتلرنده، اَدَبسز سوزلر سوٗیله‌و، یاقنلق قیلو، وخاتوٗنلرینڭ ته‌نلرینه هوس ایله قول تییرو، گناه اشلر قیلو، کشی ایله نزاعلاشو، کییك حیوانلرنی اوتوٗرو، وکییك آولاوچیغه یاردم قیلو، اینه ایله تکلگان کییملر کییو، باشلرینه چالما، بورك یا فس کییو، آیاقلرینه چیتك، ایتك، که‌وش ویوٗزلکلی باشماق کییو، باشلرینی ویوٗزلرینی بر نه‌رسه ایله قاپلاو، خوش ایسلی مایلر سوٗرتو، چه‌چلرینی یا باشقه توٗکلرینی کیسو وطاراو، طرناقلرینی کیسو، صاقاللرینی مایلاو وباشلرینی صابوٗنلاب یوو درست بولماس.

۱۳۷) اگرده اوٗشبو اشلرنڭ برسینی قیلسه‌لر، الوغ کتابلرده بیان قیلنغان ره‌وشچه آنلرغه یاقربان بوغازلاو یاصدقه بیرو لازم بولوٗر.

۱۳۸) حاجیلرنڭ هر برسی قربان عیدی کوٗنلرنده احراملری تمام بولغانچی، یالان آیاق یالان باش کوٗینچه آق احرام کییملرینی چوٗرناب درویش کبی بولوٗب یوٗروٗرلر. تلبیه اوقوٗلا طوٗرغان اورنلرده قچقروٗب تلبیه اوقوٗرلر.

۱۳۹) احراملی کشیلرگه اوٗی اچینه کرو، آشاو، اچو، یوٗقوٗلاو، عبادت قیلو، طهارت آلو، غسل قیلو، موٗنچاغه کرو، بیللرینه، آقچه‌لی کمر باغلاو، چاتوٗر یا قوٗیاشلق ایله کوله‌گه‌له‌نو، آیاقلرینه قسقا یوٗزلکلی کون یا اغاچ باشماق کییو درست بولوٗر.

١٤٠) یوقاریده یازلمش حکملر ایر حاجیلر حقندەدر. حاتون حاجەلر حج عمللرنده ایرلرگه (٦) تورلی اشده خلافلق قیلورلر. شویله که ١) آنلر احرام کییملری کیمیچی، اوزلرینك اوستلرندەگی کییملری ایله یوررلر، ٢) اینه ایله تگلگان کییملرینیده کییەرلر ٣) باشلرینی آچق یورتمسلر، ٤) تلبیەنی قچقروب اوقوماسلر، ٥) احراملرندن چقغانده چەچلرینی قسقارتماسلر. ٦) حیض سببلی عذرلی بولسەلر، فرض طوافنی قضاغه قالدرورلر.

---

١٤١) مکهٔ مکرمەگه باروب کرگاچ ده، حاجیلر اوّلا طوب طوغری (کعبهٔ معظمه) مسجدینه یونەلورلر. کعبەنی کورگاچ ده، تکبیر وتهلیل ئەیتورلر هم مقصودلرینی صوراب دعالر قیلورلر.

١٤٢) مسجدگه کروب کعبەنك دیوارندەگی (حَجَر اَسْوَدْ) اسملی مبارك طاشنی کورگاچ نمازدەغی کبی قوللرینی قولاقلری طوغریسینه کوتەروب ینه تکبیر وتهلیل ئەیتورلر. ممکن بولسه، اول طاشنی اوبەرلر.

١٤٣) آندن صوڭره ییدی مرتبه کعبەنی ئەیلەنوب سنت بولغان طوافنی قیلورلر، صوڭره (مَقام ابراهیم) دیگان ییرده کعبەگه قاراب ایکی رکعت نماز اوقورلر، صوڭره شول مسجدنك اچنده (زمزم) قویوسی یانینه کیلوب صووینی اچەرلر هم یوزلرینه وباشلرینه سیبەرلر.

١٤٤) مسجددن چقغاچ (صَفا) و (مَرْوَه) اسملی ایکی کچکنه طاو آراسنده یوروب (سَعْی) قیلورلر.

١٤٥) آندن صوڭ (٨) نچی ذی الحجەگه قدر مکەدەه طوررلر. تلەگان قدر طواف وسعی قیلورلر، ایزگی اورنلرنی زیارت قیلوب مبارکلەنوب یوررلر.

١٤٦) (٨) نچی ذوالحجه ده ایرته برله حاجیلر هر قایوسی برلکده مکهٔ مکرمه‌دن چقوب (مِنا) اسملی بر آول‌یاننده‌غی مسجد تیره‌سینه بارورلر.

١٤٧) آنده بر کیچ قونغاندن صوڭ (٩) نچی ذی الحجه‌ده ایرته نمازینی اوقوغاچ (عَرَفاتْ) طاوینه کیته‌رلر، آنده اویله وقتی کرگاچ، جماعت بولوب اوّل اویله نمازینی، آندن صوڭره شول وقتده‌اوق ایکندی نمازینی اوقورلر.

١٤٨) آندن صوڭره غسل قیلوب عرفاتده (وقوف) قیلورلر، یعنی طوقتاب قبله‌غه قارشی ذکر ئه‌یتوب طورورلر هم مقصودلرینی صوراب دعالر قیلورلر.

١٤٩) قویاش باتقاچ آخشامنی اوقومیچی (مُزدَلِفَه) اسملی ییرگه کیته‌رلر. یه‌ستو وقتی کرگاچ مزدلفه‌ده جماعت بولوب اوّل آخشامنی آنڭ آرتندن‌اوق یه‌ستونی اوقورلر.

١٥٠) کیچنی مزدلفه‌ده اوتکه‌روب ایرته نمازینی اوقوغاندن صوڭ، آنده ینه (وقوف) قیلورلر.

١٥١) طاڭ یاقترغاچ ینه (مِنا)غه قایتوب آنده مخصوص اورننده، ییدی مرتبه (جَمرَه) طاشلرینی آتارلر، هر طاشنی آتقانده تکبیر ئه‌یتورلر، آندن صوڭره ایتی اسراف قیلنورلق بولماسه، (منا) ده قربان بوغازلاب صدقه قیلورلر.

١٥٢) آندن صوڭره ایرلرچه‌چلرینی کیته‌رورلریا که‌قسقارتورلر.

١٥٣) (١٠) نچی یا (١١) نچی یا (١٢) نچی ذوالحجه‌ده مکهٔ مکرمه‌گه قایتوب فرض بولغان طوافنی قیلوب احراملرینی تمام ایته‌رلر.

١٥٤) احراملری تمام بولغاچ آنلرغه احراملی وقتلرنده درست بولماغان اشلرنڭ گناهسزلرینی قیلو درست بولور.

١٥٥) مسافر بولغان حاجیلرگه عید نمازینی اوقو واجب

TBMM KUTUPHANESI

توگلدر. شونك اوچون حاجیلرنك کوبسی عید نمازینی اوقی آلماسلر. اگرده وقتینه ییتشسه‌لر مکه‌ده یا مناده اوقورلر.

١٥٦) حاجیلر مکهٔ مکرمه‌دن چقوب اویلرینه قایتاچق زمانده کعبه مسجدینه باروب ینه طواف قیلورلر، کعبه‌ایشگینك بوساغاسینی اوبه‌رلر، کعبه‌نك (مُلْتَزَم) اسملی ییرینه هم آنك پەردەسینه یوزلرینی تییرورلر، زمزم صووینی اچه‌رلر، (کعبهٔ معظمه) دن ومبارك ییرلردن آیرلاچقلرینی خاطرلرینه کیتروب یغلارلر، دنیا وآخرت مقصودلرینی صوراب کوب دعالر قیلورلر، مسجددن چقغانده یوزلری ایله کعبه‌گه قاراب آرتلری ایله چیگوب چغارلر.

١٥٧) حاجیلرگه (مدینهٔ منوره) گه باروب پیغمبرمز محمد علیه السلام‌نك قبر شریفی بولغان (رَوْضهٔ مُطَهَّره) نی زیارت قیلو بیك الوغ مستحبلردندر.

١٥٨) مکهٔ مکرمه‌ده مدینهٔ منوره‌ده‌ده زیارت قیلنا طورغان ییرلرو مبارك اورنلربیك کوبدر. هرییرنی زیارت قیلغانده رعایه قیلو تییشلی بولغان مخصوص ادبلری باردر.

مذکور ایکی شهرنك هربرسنده حاجیلرگه حج عمللرینی اویره‌تو وزیارت قیلناچق مبارك اورنلرنی کورسه‌تو اوچون تعیین قیلنغان دلیللر باردر. نادان حاجیلر، بلمه‌گان عمللرینی مذکور دلیللردن اویره‌نمك تییشلیدر.

١٥٩) زمزم صووینی قبله‌غه قارشی طوروب آیاق اوره اوچ یوتم ایتوب اچو تییشلیدر.

١٦٠) آنی اچکاندن صونك اشوبونی اوقوب دعا قیلورلر:

اَللّٰهُمَّ اِنّیٓ اَسْئَلُكَ رِزْقًا واسِعًا وَعِلْمًا نافِعًا وَشِفاءً مِنْ كُلِّ داءٍ

معناسی: (یاربّ، تحقیق مین سیندن صوریمن: کیك رزقنی وفائده‌لی علملکنی وهر بر آورودن شفانی.)

TBMM KUTUPHANESI

تۇرلى دعالر.

١٦١) بر بالا طوغانينى ايشتكاچ اۇشبو دعا اوقۇلۇر:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ بَرًّاوَانْبِتْهُ فِى الْاِسْلَامِ نَبَاتًا حَسَنًا وَاجْعَلْهُ مَسْعُودًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ❋

معناسى: (يارب، اۇشبو بالانى ايزگى بالا قيلغل، ودخى آنى كورگمم اوسو ايله اسلام دينى اچنده اوسدرگل، ودخى آنى دنياده ده آخرتده ده بختلى وسعادتلى قيلغل).

١٦٢) بر كشينڭ اولگان خبرينى ايشتكانده اۇشبو آيت ودعا اوقۇلۇر :

اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ❋ اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا الْمَيِّتُ مُحْسِنًا فَزِدْ فِى اِحْسَانِهِ وَاِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ ❋

معناسى: (تحقيق بز هر قايومز الله تعالى‌نكيمزلر، وتحقيق بز هر قايومز اوله الله تعالى‌گه قايتاچقلرمز. يا رب، اگرده بوميت ايزگى كشيلردن بولغان بولسه ايزگيلگينى آرتدرغلى؛ اگرده گناهلى كشيلردن بولغان بولسه، گناهلرينى عفو قيلغل.)

١٦٣) جنازه‌اوزۇب بارغانده آياق‌اوره‌طۇروب اۇشبودعا اوقۇلۇر:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ ❋ اَشْهَدُ اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ ❋ هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ ، وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ ❋ اَللّٰهُمَّ زِدْنَا اِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ❋

معناسى : (الله تعالى هر نەرسەدن الوغراقدر. كوڭلمدن گواهلق بيرەمن‌كه، تحقيق تركلك‌ده اولمده الله تعالى‌دندر. اوله الله تعالى اوزى تركدر، هيچ اوله‌چك توگلدر. بو اولم بزگه الله تعالى‌نڭ وآنڭ پيغمبرينڭ وعده قيلغان اشيدر. الله تعالى وپيغمبرى راست كه‌يتمشاردر. يارب، ايمان وتسليملرنى آرتدرغل.)

١٦٤) قبرستانغه كرگانده‌هم قبرلر ياننده اوزغانده اۇشبو دعا اوقۇلۇر :

عَلَيْكُمُ السَّلَامُ يَا اَهْلَ الدِّيَارِ ، رَحِمَ اللّٰهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَاْخِرِينَ مِنْكُمْ ❋ اَنْتُمْ لَنَا سَلَفٌ وَنَحْنُ لَكُمْ خَلَفٌ ❋ وَاِنَّا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ ❋ نَسْئَلُ اللّٰهَ تَعَالٰى لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ ❋

معناسى : اى بو يۇرطلرنڭ اهللرى ، سزگه‌الله تعالى‌نڭ سلامى بولسۇن . الله تعالى دنيادن

TBMM KUTUPHANESI

اوتکان سزلرگه‌ده وسزدن قالغان بزلرگه‌ده رحمت قیلغای ایدی ، سز بزدن اوّلـگی کشیلرسز، بز سزدن صوڭغه قالغان کشیلرمز، ان شاء الله بزده البته سزگه طوتاشورمز . اوزمز اوچون‌ده سزنڭ اوچون‌ده الله تعالی‌دن سلامتلك وعافیت صوریمز .)

١٦٥) قرآن اوقوب ثوابینی ارواحلرغه باغشلاغانده بویله دعا قیلنور:

اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ ثَوابَ ما قُرِئَ فِى هٰذِهِ السّاعَةِ الشَّرِيفَةِ مِنْ كِتابِكَ الْكَرِيمِ اِلَى اَرْواحِ جَمِيعِ الْاَمْواتِ الْمُسْلِمِينَ كافَّةً وَعامَّةً خُصُوصًا مِنْهُمْ اِلَى اَرْواحِ اَقْرِبائِى الَّذِينَ اَذْكُرُهُمْ بِلِسانِى ٭

معناسی : (یا رب ، حرمتلی کتابڭدن اوشبو شریف ساعتده اوقولغانینڭ ثوابینی مسلمان میتلرنڭ هر برینڭ جانلرینه ایرشدرگل ، خصوصا حاضر تلم ایله صاناب ذکر قیلاچغم اوزیمه یاقن میتلرنڭ جانلرینه‌ده ایرشدرگل .)

بونی اوقوغاندن صوڭ اوزینڭ یاقن میتلرینی اسملری وآتالرینڭ اسملری ایله برم برم ذکر ایتوب چغار. مثلا اوشبو روشچه :

یارب: اوشبو اوقولمش قرآننڭ ثوابینی آتام فلان فلان اوغلینڭ ، آنام فلانه فلان قزینڭ، آغام فلان فلان اوغلینڭ ودوستم فلان فلان اوغلینڭ روح شریفلرینه ایرشدرگل .)

١٦٦) آشاب یا اچوب بترگاندن صوڭ اوشبو دعا اوقولور:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى اَطْعَمَنِى وَسَقانِى وَجَعَلَنِى مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٭

معناسی : (الحمد لله ، الله تعالی مینی طویدردی واچردی ودخی مینی مسلمانلردن قیلدی .)

١٦٧) بر کشی ایله کورشکاچ اوشبو دعا اوقولور :

اَللّٰهُمَّ اجْمَعْ بَيْنَنا بِالْخَيْرِ وَالسَّلامِ وَاَلِّفْ بَيْنَنا بِاَحْسَنِ الْكَلامِ ٭

معناسی) یارب ، بزنی ایزگیلك وسلامتلك ایله کورشدرگل وکورکم سوزلر ایله الفت قیلدرغل .)

١٦٨) بر ییرگه یا بر مجلسکه اوطورغاندن صوڭ اوشبو دعا اوقولور:

اَللّٰهُمَّ اَنْزِلْنِى مُنْزَلًا مُبارَكًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ٭

معناسی: (یا رب ، مینی مبارك ییرگه اینفدرگل . سین خیرلی ایندرگوچیسڭ .)

١٦٩) بر ضرر وزیان کیلسه اوشبونی اوقور :

عَسٰى رَبُّنا اَنْ يُبَدِّلَنا خَيْرًا مِنْها اِنّا اِلٰى رَبِّنا راغِبُونَ ٭

TBMM KUTUPHANESI

معناسی : (شاید ربمز الله تعالی بزنك حالمزنی یاخشیغنه آوشدرؤر. تحقیق بز ربمزغه رغبت واخلاص قیلغوچیلرمز.)

۱۷۰) قایغو ایرشکانده اۇشبو دعانی اوقۇر :

اَللّٰهُمَّ اِنّی عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ، رَضِیتُ حُكْمَكَ وَقَضَآءَكَ . اَسْئَلُكَ اَنْ تُذْهِبَ عَنّی غَمّی وَحُزْنی وَاَنْ تَرْزُقَنی یُسْرَ عُسْری ❀

معناسی : (یارب تحقیق مین سینك قۇلڭمن وقۇلڭنك اوغلیمن . سینك حكمڭگه وتقدیرڭگه راضیمن ، سیندن صۇریمن مینم كوڭلمدن قایغی وكۇینچی بترمكلڭنی وهم قایغیمنك آرتندن شادلغینی‌ده نصیب ایتمكلڭنی .)

۱۷۱) یاڭغا آینی كورگانده اۇشبو دعانی اوقۇر :

اَللّٰهُ اَكْبَرْ ❀ (۳ مرتبه) اَللّٰهُمَّ اَهِلَّهُ عَلَیْنَا بِالْاَمْنِ وَالْاِیمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْاِسْلَامِ ❀ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا هِلَالَ خَیْرٍ وَرُشْدٍ ❀

معناسی : (الله تعالی هرنه‌رسه‌دن الوغراقدر. یا رب ، بو آینی بزگه امینلك وایمان ایله هم سلامتلك ومسلمانلق ایله طودرغل . ودخی آنی بزگه ایزگیلك وطوغریلق آیی قیلغل.)

۱۷۲) كوك كوكره‌گانده ویه‌شن یه‌شنه‌گانده اۇشبو دعانی اوقۇر :

اَللّٰهُمَّ لَاتَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلَا تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا بِرَحْمَتِكَ

معناسی : (یا رب ، بزنی آچووك ایله اولترمه‌گل ، وعذابك ایله هلاك قیلماغل : ورحمتك ایله بزگه صحت وعافیت بیرگل .)

۱۷۳) یاغمۇر یاوغانده اۇشبو دعانی اوقۇر :

اَللّٰهُمَّ سَقْیًا هَنِیئًا وَصَیِّبًا نَافِعًا ❀ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ صَیِّبَ رَحْمَةٍ وَلَا تَجْعَلْهُ صَیِّبَ عَذَابٍ ❀

معناسی : (یا رب ، بو یاغمورنی بزنك اوچۇن طاتلی وفائده‌لی صو قیلغل . یا رب ، بو یاغمۇرنی رحمت یاغمۇری قیلغل ، عذاب یاغمۇری قیلماغل .)

۱۷٤) سبق اوقودن اوّل اۇشبو دعا اوقۇلۇر :

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا عِلْمًا نَافِعًا وَحِفْظًا كَامِلًا وَذِهْنًا شَامِلًا وَفَهْمًا ذَكِیًّا ، وَتَوْفِیقًا لِتَحْصِیلِ الْعُلُومِ ❀ اَللّٰهُمَّ اَخْرِجْنَا مِنْ ظُلُمَاتِ الْجَهْلِ وَالْوَهْمِ ، وَاَكْرِمْنَا بِنُورِ الْعِلْمِ وَالْفَهْمِ ❀ اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لَنَا اَبْوَابَ عِلْمِكَ وَانْشُرْ عَلَیْنَا خَزَائِنَ رَحْمَتِكَ ❀ بِرَحْمَتِكَ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ ●

TBMM KUTUPHANESI

معناسی : (یا رب ، بزگه فائدهلی علملکنی وکوڭلگه تمام آلونی وکیك ذهننی وزیرهك فهمنی نصیب قیلغل ، یا رب بزنی نادانلق وکوڭل قارا ڭغیلغندن چغاروب علم وفهم نوری ایله جرمتله‌گل ، یا رب ، بزگه علملك ایشکارڭنی آچقل ورحمت خزینه‌لرڭنی صاچقل ، ای‌کامل رحمت قیلغوچی الله ، هر بر نه‌رسه‌سینك رحمتك‌ایله‌گنه حاصل‌بولمقده‌در)

۱۷۵) سبق اوقو تمام بولغاندن صوڭ اوُشبو دعا اوقوُلوُر:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی اَخْرَجَنَا مِنْ ظُلُمَاتِ الْجَهْلِ وَالْوَهْمِ * وَنَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْعِلْمِ وَالْفَهْمِ * اَللّٰهُمَّ اغْفِرْلَنَا وَلِوَالِدِینَا وَلِاُسْتَاذِنَا وَسَلِّمْ دِینَنَا وَدُنْیَانَا وَاجْعَلْ مَلِکَنَا سَالِمًا وَرَؤُفًا لَنَا ، بِحَقِّ نَبِیِّنَا مُحَمَّدِ الْمُصْطَفٰی صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ *

معناسی : (هر بر ماقتاو الله تعالی‌گه خاصدر . اول الله تعالی حرکه بزنی نادانلق وفهمسزلك قارا ڭغیلغندن چغاردی ودخی بزنك کوڭللرمزنی علم وفهم نوری ایله نورلاندردی ، یا رب ، پیغمبرمز محمد صلی الله علیه وسلم حقینه بزلرنك گناهلرمزنی ودخی آتا آنا واستاذمزنك گناهلرینی یارلقاغل ، بزنك دینمزنی‌ده دنیامزنی‌ده توزوك وسلامت قیلغل ودخی پادشاهمزنی سلامت ، هم بزگه شفقتلی ومرحمتلی قیلغل .) آمین

۱۷۶) هر وقتده وهر اورنده اوقوُرغه یاری طوُرغان دعاوذکر:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی کُلِّ حَالٍ ، فَاِنَّهُ مُحَوِّلُ الْاَحْوَالِ * رَبَّنَا اٰتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَةً وَفِی الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * بِرَحْمَتِكَ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ *

معناسی : (هر حال اوچون الله تعالی‌گه حمد قیلامز . چونکه حاللرنی آوشدروچی اولدر . یارب ، بزگه دنیاده‌ده آخرتده‌ده ایزگی حاللرنی نصیب ایتکل .
ودخی بزنی جهنم عذابندن صاقلاغل * ای رحیم‌الله ، هر نه‌رسه‌سینك رحمتکدندر .)

آی آیلری.

۱۷۷) مسلمانلر یللرنی حضرت رسولنك مکهٔ مکرمه‌دن مدینهٔ منوره‌گه کوچکان یلندن باشلاب حسابلیلر . اول واقعه تاریخ میلادی ایله ۶۲۲ نچی یلده ۱۷ نچی آوُگوستده واقع بولمشدر.

۱۷۸) مسلمانلر یلنی آی یوُرشی ایله حسابلیلر . قوُیاش بایغاندن صوڭ کوکده آی بیك نازك آلتون اوراق کبی بولوب کورنگان وقتده ، آی

باشی باشلانوُر. ٢٩ یا ٣٠ کوُندن صوکره ایکنچی آی کورنگاچ ایکنچی آی باشلانوُر. ١٢ آی بر یلغه حساب قیلنوُر.

١٧٩) عربچه آی اسملری اوُشبولردر.

مُحَرَّمْ، صَفَر، رَبِیعُ الْاَوَّلْ، رَبِیعُ الْآخِر، جُمَادَی الْاُوْلٰی، جُمَادَی الْاُخْرٰی، رَجَبْ، شَعْبَانْ، رَمَضَانْ، شَوَّالْ، ذُوالْقَعْدَه، ذُوالْحِجَّه ❋

١٨٠) یل باشی محرم باشنده باشلانوُر. کوبسنچه. محرم ٣٠ کوُندن، صفر ٢٩ دن، ربیع الاوّل ٣٠ دن، ربیع الاخر ٢٩ دن، جمادی الاولی ٣٠ دن، جمادی الاخری ٢٩ دن، رجب ٣٠ دن، شعبان ٢٩ دن، رمضان ٣٠ دن، شوّال ٢٩ دن، ذوالقعده ٣٠ دن، ذوالحجه قایسی یللرده ٢٩ دن قایسیلرنده ٣٠ دن کیلوُر. شول سببدن آی یلی قایسی یللرده ٣٥٤، قایسیلرنده ٣٥٥ کوُن بولوُر.

١٨١) آی حسابنده تەولکنک باشی قوُیاش بایغاندن صوك باشلانوُر. هر کوُننك کیچەسی اوزندن الك بولوُر. یاڭا آینك برنچی کیچەسی ایسکی آینك آخرغی کوُنندن صوڭغی کیچەدر. ایکنچی کیچەسی برنچی کوُنندن صوڭغی کیچەدر.

بایرام کوُن وکیچەلر.

١٨٢) اهل اسلامنك بر یل اچنده مُبَارَكْ کوُنلری (١٤) در:

یل باشی کوُنی، عاشورا کوُنی، هِجْرَتْ کیچەسی، مَوْلِدْ کیچەسی، رَغَائِبْ کیچەسی، مِعْرَاجْ کیچەسی، بَرَاءَتْ کیچەسی، فَتْحِ مَکَّه کوُنی، قَدْر کیچەسی، عیدِ فِطْر کوُنی، عیدِ قُرْبَان کوُنی، تَشْرِیق کوُنلری.

١٨٣) یل باشی کوُنی محرمنك برنچی کوُنیدر. آی حسابنچه یاڭا یل باشلانغان کوُندر.

TBMM KUTUPHANESI

١٨٤) عاشورا کونی محرمنك (١٠)نچی کونیدر. پیغمبرمز محمد علیه السلام هم صحابه‌لر اوشبو کوننی مبارك صاناب روزه طوتمشلر. کوب پیغمبرلر بو کونده زور آفت وبلالردن قوتلمشلر.

١٨٥) هجرت کیچه‌سی صفرنك ٢٧ نچی کیچه‌سیدر. اوشبو کیچه‌ده حضرت رسول حضرت ابوبکر ایله برلکده مکهٔ مکرمه‌دن چغوب ١٢ نچی ربیع الاوّلده مدینهٔ منوره شهرینه باروب ییتمشدر. بو سفردن صوکره اسلام دینی هر طرفقه طارالوب اعتبارغه کرمشدر. شول سببدن مسلمانلرنك یللری اوشبو یلنك محرمندن باشلاب حساب قیلنادر.

١٨٦) مولد کیچه‌سی ١٢ نچی ربیع الاوّلده‌در. پیغمبرمز محمد علیه السّلام ٥٧١نچی سنه‌ده ٢٧نچی آپریلده ١٢ نچی ربیع الاوّلده دنیاغه کیلمشدر. بو کون بوتون دنیا مسلمانلرینك دنیا و آخرت سعادتلرینه سبب بولغان پیغمبرمزنك طوغان کونی بولو سببلی مبارك کونلردندر.

١٨٧) رغائب کیچه‌سی رجبنك برنچی جمعه‌سینه قارشی کیچه‌در. بو کیچه‌ده حضرت رسولنك آتاسی حضرت عبدالله ایله آناسی حضرت آمنه‌نك نکاحلری اولوب برنچی مرتبه کورشمشلردر.

١٨٨) معراج کیچه‌سی رجبنك ٢٧نچی کیچه‌سیدر. بو کیچه‌ده حضرت رسول کوکلرگه منو واقعه‌سینی کورمشدر. بیش وقت نماز اوقو اوشبو کیچه‌ده فرض قیلنمشدر.

١٨٩) برائت کیچه‌سی شعباننك (١٥)نچی کیچه‌سیدر. روایتلرگه قاراغانده بنده‌لرنك بر یللق بخت وسعادتی اوشبو کیچه‌ده تعیین قیلنادر. شونك اوچون بو کیچه ایزگی کیچه‌لردن صانالادر.

١٩٠) فتح مکّه کونی رمضاننك ٢١ نچی کونیدر. بو کونده

TBMM KUTUPHANESI

حضرت رسول ١٢ ملڭ قدر اسلام عسکری ایله مکۀ مکرمەنی کافرلر قولندن آلۇب قبلەمز کعبۀ معظمەدن صنملرنی چغارتمشدر.

١٩١) قَدْر کیچەسی رمضاننڭ ٢٧ نچی کیچەسیدر. بو کیچه یلنڭ قای کۇننده بولووی آچق معلوم بولماسەده، روایتلر بوینچه کوبسنچه رمضاننڭ ٢٧ نچی کیچەسینه طوغری کیلووی احتمال ایتلەدر. بو کیچەده ایزگی عمللرنڭ ثوابی باشقه کیچەلرگه قاراغانده بیك کوب آرتقدر.

١٩٢) عید فِطْر کۇنی شوّالنڭ برنچی کۇنیدر. رمضان روزەسی تمام بولغاندن صوڭ بایرام ایتله طۇرغان کۇندر. بو کۇنده عید نمازی اوقو هر مسلمانغه واجبدر. بای کشیلرگه عید نمازینه قدر فقیرلرگه فطره صدقەسی بیروده واجبدر.

١٩٣) عید قربان کۇنی ذوالحجەنڭ ١٠ نچی کۇنیدر. بو کۇندەده عید نمازی اوقوواجبدر. ینه عید نمازندن صوڭره بای کشیلرگه قربان بوغازلاب اوْی‌جماعتلرینی، اَحْبابْ وفُقَرانی اکْرام قیلوده واجبدر.

بو کۇندن اوّلگی کۇن (عرفه) کۇنی دَیب آتالۇر. عرفه کۇنی‌ده مبارك کۇنلردندر. حج عمللری اوْشبو کۇنلرده قیلنۇرلر. هرسنه بۇتۇن دنیادن جییلغان بر نیچه یۇز ملڭ حاجیلر عرفه کۇننده (عَرَفات) طاونده دعا وعبادتده بولۇرلر.

١٩٤) تَشْریق کۇنلری ذوالحجەنڭ ١١ نچی، ١٢ نچی و١٣ نچی کۇنلریدر؛ بو کۇنلرده بایرام کۇنلردندر. عرفه کۇنینڭ ایرته نمازندن باشلاب تشریق کۇنلرینڭ اوْچنچیسینڭ ایکندی نمازینه قدر جماعت نمازلرندن صوڭره مسلمانلر هر طرفده قچقرۇب تکبیر تشریق اسملی تکبیرنی اوقۇرلر.

١٩٥) ینه هرجمعه کۇن بارچه مسلمانلر اوْچۇن الوع بایرام کۇندر. بو بایراملرنڭ همەسینی مسلمانلر فقیرلرگه یاردم ایتوب دعا وتوبەلر وباشقه ایزگی عمللر ایله اوتکرو تییشلیدر.

تمام.

TBMM KUTUPHANESI

«يوُلدز»

قزانده «يوُلدز» گازيته‌سى ۱۹۰٦ نچى يل باشندن بيرلى چغادر.

بـو گازيته حاضرگه هفته‌ده اوُچ مرتبه نشر قيلنادر. بونده بوُتوُن دنياده واقع بولغان عجيب خبرلرنڭ هر برسى اجمالا درج قيلنادر. روسيه اچنده‌گى خبرلردن باشقه چيت مملكتلرده‌گى عجيب خبر وواقعه‌لرده بيان قيلنادر. خصوصا اسلام مملكتلرينڭ دينى، معيشى وسياسى خبرلرى آيروچه دقت ايله يازلادر. دنياده ياڭا كشف قيلنمش معلوماتلرو ياڭا چغارلمش فنى هنر وتجربه‌لر بارچه‌سى اخبار وتفصيل قيلنادر، روسيه‌ده چقمش وچغاچق ياكه اوزگه‌رتله‌چك نظاملرنڭ هر برسى آچق تركى تلى ايله ترجمه قيلنادر.

بو گازيته‌نى همان مطالعه قيلغان كشى بوُتوُن دنيانڭ احوالندن ، اجتماعى وسياسى خبرلردن، اخلاقى وفنى معلوماتدن هم روسيه‌نڭ هر بر نظاملرندن اجمالا خبردار بولاچقدر.

گازيته‌نڭ رسمى فهرس وپروگرامى اوشبو (۳۰) بابدن عبارتدر:

۱) باش مقاله ، ۲) رسمى ونظامى خبر ومعلومات، ۳) محكمهٔ نظاميه ومحكمهٔ شرعيه خبرلرى، ٤) تيليگراف وتيليفون ايله آلنغان خبرلر، ۵) روسيه اچنده‌گى خبرلر، ٦) خارجى مملكتلرنڭ خبرلرى، ۷) قزان اچنده‌گى خبرلر، ۸) توُرلى ولايتلريڭ آوللرنده‌غى خبرلر، ۹) بوُتوُن دنياده‌غى اهل اسلامنڭ احوالندن، ۱۰) دين، شريعت، حكمت وفلسفه بابلرندن، ۱۱) علم ومعرفت، فنون ومعلومات ، ۱۲) بالا وشاگردلرنى تربيه وتعليم طريقلرى خصوصنده، ۱۳) تل ويازو، فصاحت وبلاغت، ۱٤) پاليتيكه وسياست مسئله‌لرى ، ۱۵) كسب، عاش وتدبير معيشت ، ۱٦) هنر وصنائع ، سودا وتجارت ، ۱۷) ياڭا هنر ومعلومات ، ۱۸) دنيا كيڭاشلرى ، ۱۹) علم طب وحفظ صحت بابندن ، ۲۰) تاريخ وجغرافيه معلوماتندن ، ۲۱) حاضرگى واقعه‌لر، ۲۲) ياڭا خبرلر، ۲۳) ياڭا چقمش كتاب ورساله‌لر حقنده، ۲٤) باشقه گازيته‌ده‌گى خبرلرنڭ عجبره‌كارى، ۲۵) اداره‌گه كيلگان خطلر وآنلرغه جوابلر، ۲٦) منظوم سوزلر، شعرلر، ونظملر، ۲۷) توُرلى عجائب وغرائب، ۲۸) فيليوُتون ادبى حكايه وعوام اوُچوُن فنى مقاله‌لر، ۲۹) نجوم وهيئت معلوماتى، ۳۰) سودا ماللرينڭ اعلانلرى.

محرر وناشرى: احمد هادى مقصودى.

بو گازيته‌نڭ بهاسى بر يـل اوُچوُن پوچته حقى ايله برگه فقط (٤) صومـدر، آلتى آى اوُچوُن (۲) صومدر، اوُچ آى اوُچوُن (۱) صوم ۲۰ تيينـدر. هر آى بـاشندن مشترى بولوُب يازلـو ممكندر.

Адресъ: Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“

TBMM KUTUPHANESI